

ПРОЕКТ ТЕМАСЫ: “Такташ: ШИГЫРЬ тавышы”

Автор: Шакирова Ләйсән
Илнур кызы
Азнакай муниципаль
районы муниципаль
бюджет гомуми белем
бирү учреждениесе
"Урманай авылы гомуми
урта белем бирү мәктәбе»
нең 11 нче сыйныф
укучысы

Житәкче: Ихсанова
Эльвира Таһировна

МАКСАТ:Һади Такташ иҗатына багышланган аудиовизуаль интерактив проектның концепциясе нигезендә заманча технологияләр (VR/AR, кинетик типографика, AI) ярдәмендә шагыйрь дөньясы

Проектның төп структурасы

4 интерактив модуль

Шигъри визуализация

Kinetic Typography & Generative Art

Үткәннән аваз

Аудио-китапханә

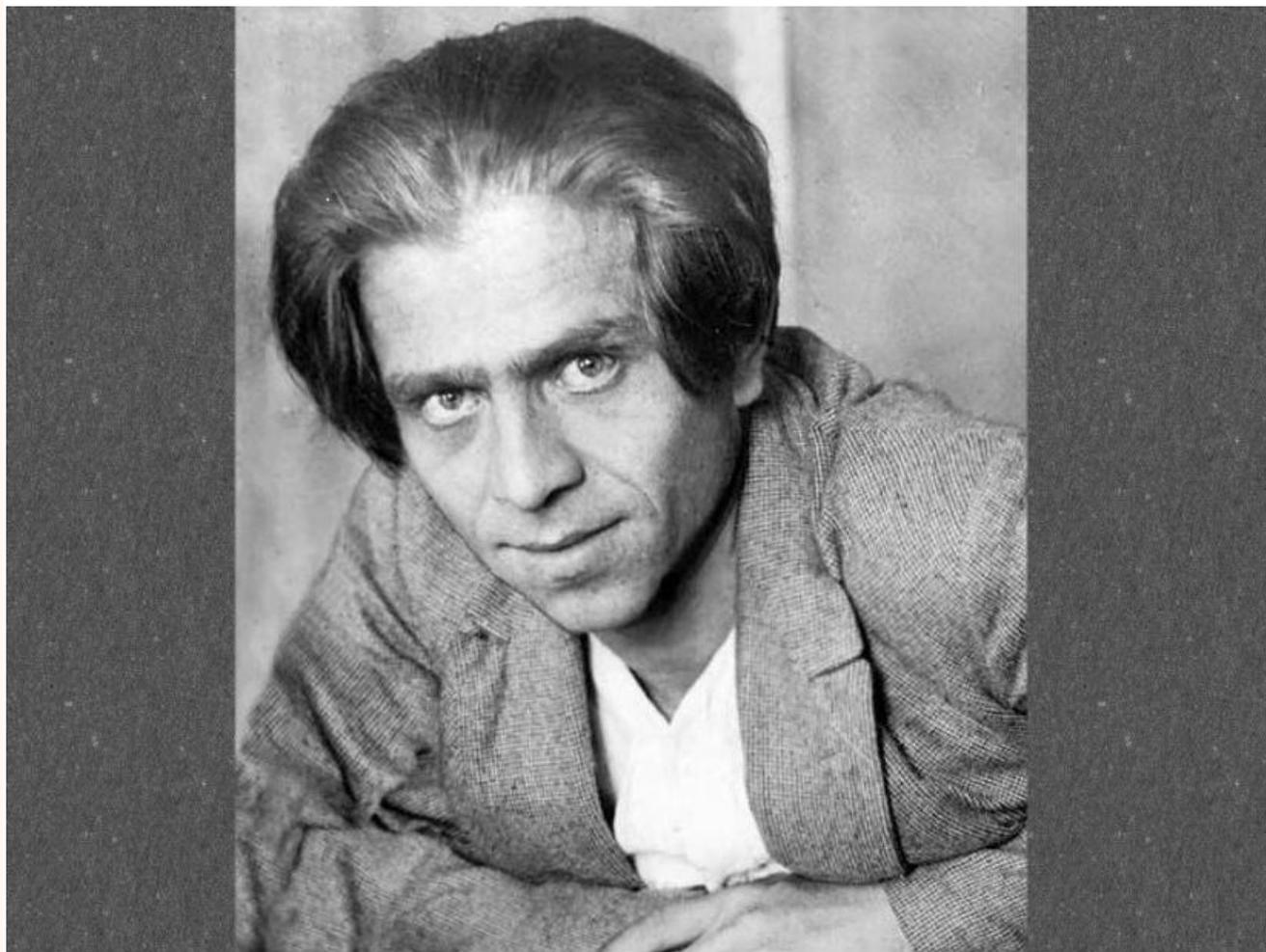
Такташ Казаны

Интерактив карта

Такташ белән сөйләшү

AI Chatbot

Платформа: Веб-сайт (WebGL технологиясе) яки
Мультимедиа-күргәзмә (инсталляция).

Шигъри визуализация

Бу бүлектә һ.Такташның иң танылган әсәрләре («Мәхәббәт тәүбәсе», «Урман кызы», «Жир уллары» трагедиясе һ.б.) визуаль образларга әверелә.

Интерактивлык

Кулланучы экрандагы текст өстенә тычканны (яки бармагын) китергәндә, сүzlәр шагыйрьнең кәефенә карап формасын үзгәртә. Мәсәлән, ярсулы юлларда хәрефләр ут ялкыны кебек бии, ә моңлы өлешләрдә — тамчылар кебек ага.

Визуаль

1920-нче елларның футуризм һәм конструктивизм стиле (кызыл, кара, ак төсләр).

Такташ Казаны

Һ.Такташ яшәгән, иҗат иткән һәм йөргән урыннарны үз эченә алган 3D-карта.

Интерактивлык: Картадагы ноктага баскач, шул урынның тарихи фотосы чыга һәм фондан шагыйрьнең шул урында язылган шигыре яңгырый (Мәсәлән, Яшь тамашачы театры, "Совет әдәбияты" редакциясе).

Хатирәләр буенча, Казанда Такташны беренче тапкыр Яшь тамашачы театры бинасында күрәләр. Ул Казанга 1922 елның көзендә килә. Бинада бөтен татар җәмәгатьчелеге кайнап, Октябрь бәйрәмен әзерлиләр. Тулырак: <https://intertat.tatar/news/bilgelebilgesez-taktas-ezlar-builap-uzen-atylgan-yadrane-kesasenda-iortkan-5868976>

Модуль В

Аудио-китапханә: Үткәннән аваз

Аудиоязмалар

Танылган артистларның (Айрат Арсланов, Фоат Галимуллин, Идел Кыямов һ.б.) шигырь укуларын туплаган бүлек.

Музыкаль фон

Интерактивлык: Сез үзегезгә ошаган музыкаль фонны сайлый аласыз (классик пианино, электрон амбиент яки татар халык көе инструменталы). Музыка шигырьнең ритмына яраклаша.

Тыңлый аласыз: https://vk.com/music/playlist/-183652767_6

Модуль Г

Такташ белән сөйләшү

Ясалма интеллект нигезендә төзелгән модель. Шагыйрьнең хатлары, мәкаләләре һәм шигырьләре нигезендә өйрәтелгән AI Такташ стилиндә җавап бирә.

- ❏ **Интерактивлык:** Кулланучы аңа сорау бирә: "Такташ абый, мөхәббәт нәрсә ул?", AI исә шигырьләрдән өзеңләп китереп яки шагыйрьнең дөньяга карашын чагылдырып җавап кайтара.

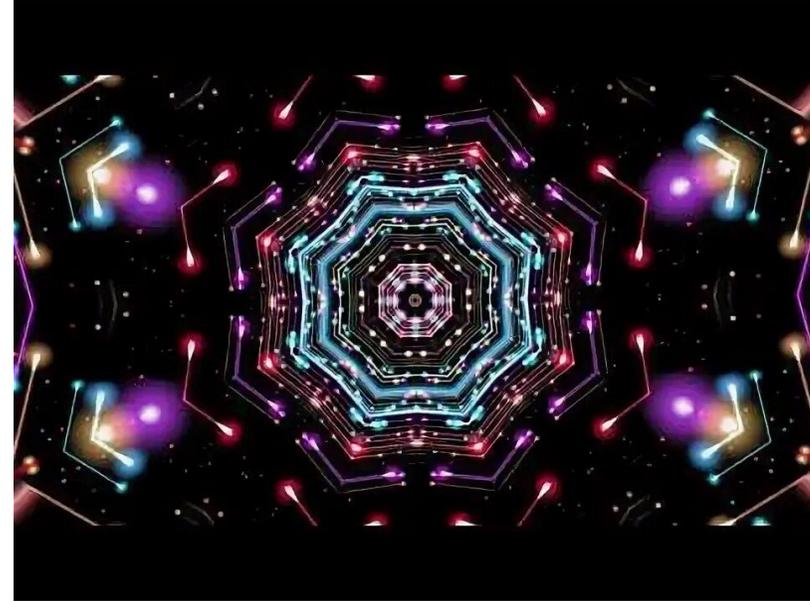
НЕЙРОСЕТЬ АЛИСА

Техник чишелешләр

Саунд-дизайн

Шигырьләр укыганда фондагы тавышлар (урман шаулавы, трамвай тавышы, яңгыр) (3D-тавыш) форматында булчак, бу укучыны вакыйга эченә кертә.

Визуаль эффектлар

TouchDesigner яки Three.js ярдәмендә шигырьнең ритмына карап үзгәрүче абстракт фигуралар.

Сценарий мисалы

«Урман кызы» Н. Такташ

01

Кереш

Экранда караңгы урман күренеше (абстракт сызыклар). Фонда жыл шаулавы.

02

Интерактивлык

Кулланучы экранга кагылганда, текст килеп чыга: "Урман кызы! Сине күргөч, Тын калдылар жылләр дә..."

03

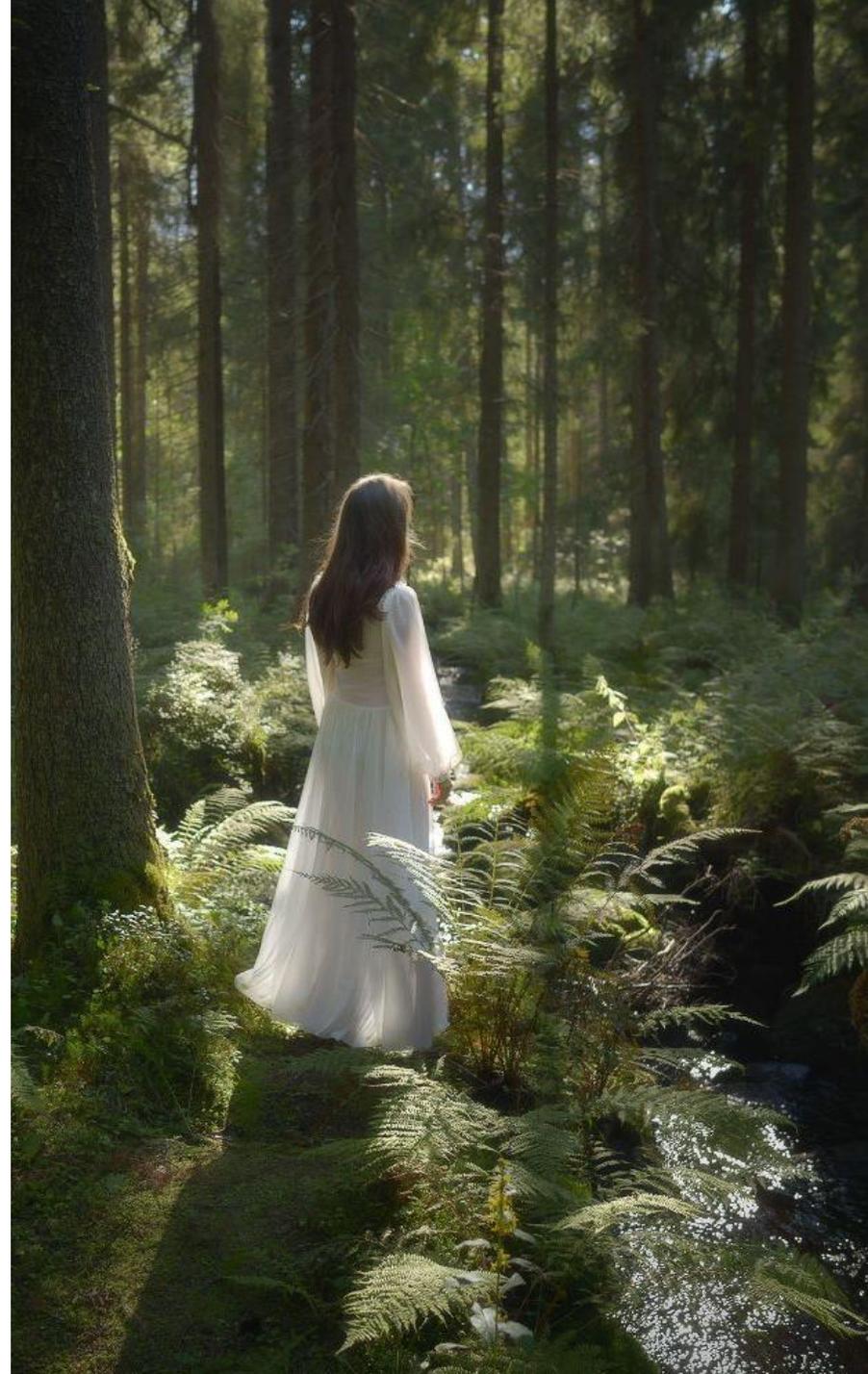
Визуал

Сүзләр агач яфракларына әверелеп очып китәләр. Шул ук вакытта татар кубызы яки скрипка моңы ишетелә башлый.

04

Кульминация

Мәхәббәт турындагы юлларда экранда төсләр жылына, визуал "утлы" төскә керә.

Проект ни өчен кирәк?

Яшьләр өчен

Такташ — татар шигъриятенә беренче "рок-йолдызы". Аның энергиясе заманча визуаль телгә бик яраклашкан.

Белем бирү

Мәктәпләрдә әдәбият дәресләрен кызыктырак итү өчен ярдәмлек.

Бренд

Татар әдәбиятын дөньякүләм дәрәжәдә заманча итеп таныту.

Бу проектны тормышка ашыру өчен

1 һ.Такташ ижатын өйрәнүче филологлар

2 **Медиа-артистлар** һәм
программистлар
Тавыш яздыру өчен

3 **Композиторлар**

Татар көйләрен заманча эшкәртү өчен

4 **ИҢ МӨҢИМЕ: ТАТАР ШИГЫРЕН
ЯРАТУЧЫЛАР**

Сезгә бу концепциянең кайсы өлеше аеруча кызыклы күренә?